

III. Pripravte všetko podľa priložených rozkazov tak, aby ste do 20.00 hod. dňa 26. augusta boli pohotoví a mohli prijať boj o obranu posádok.

IV. Pre zahájenie činnosti dostanete heslo podľa osobitného rozkazu čis. 9.001 Taj. 1944.²

Prípravy preveďte vo forme priprav pre cvičenie.

V prípade, že by sa obsadenie slovenského územia oddialilo, budete zavčasu vyrozumení.

Dostanú: Posádkové veliteľstvá podľa zvláštneho rozdeľovníka.

Vojenský veliteľ ústredia:
[Golian]

VHA, Praha, DO, Slovenské povstání, kart. 102. Přílohy k vojnovému denníku 25. 8. 1944. Strojopisný přepis. — J. Nosko, „Vojáci v Slovenskom národnom povstaní“, Bratislava [1945], príloha 5, s. 61.

153

1944, august 25. [Moskva.] — Depeša náčelníka čs. vojenskej misie v SSSR gen. H. Píku čs. ministromi NO gen. S. Ingrovi v Londýne s hlásením pre prezidenta dr. E. Beneša o politike moskovského vedenia KSČ.

Zoe 082537-44¹

Prosím Vás, pane ministře, abyste odevzdal panu prezidentovi toto hlášení: „Podle spojenecké smlouvy Sovětský svaz zaručil úplnou nezávislost ČSR a zavázal se, že nebude zasahovat do vnitřní politické úpravy. Jsem stoprocentně přesvědčen, že SSSR jako stát plně dodrží dané slovo a že oficiálně ponechá nám plnou svobodu čs. lidu rozhodnout o svém vnitro-politickém zřízení.“

Dnes těžko prověřitelné, ale velmi pravděpodobné zdají se býti informace o tom, že Kominternu, která formálně neexistuje, ale prakticky dál pracuje, vydala

venska, ale kto mohol Nemcom verif. A tak na porade, konanej ešte v noci, došlo k dohode o tom, že len čo by hociktorá nemecká jednotka prekročila v postupe zo západu na východ rieku Váh až po Žilinu alebo rieku Váh od Žiliny až po Štrbu, v postupe zo severu na juh, alebo štátne hranice v postupe z juhu na sever, bez ohľadu na to, aká bude situácia na Karpatoch, ideme do povstania a budeme sa brániť. V tomto smysle boli vydané ústne dispozície pre jednotky súčasne s doručením rozkazu číslo 9.010 Taj./1944 pre všetky zainteresované posádky pre povstanie — vid prílohu 5, súčasne bol doručení zpravodajský rozkaz číslo 1.

Keďže sme Nemcom neverili a nechceli sme sa dať prekvapíť, jednotky, určené pre obranu taktického trojuholníka Brezno—Banská Bystrica—Zvolen, vypochovali dňa 26. augusta 1944 na cvičenie do obranných priestorov s ostrým strelivom a dňom 26. augusta 1944 k večeru začali sa zakopávať. Deň pred tým ilegálne civilné jednotky dostali zbrane a strelivo.“ (J. Nosko, „Vojáci v Slovenskom národnom povstaní“, Bratislava [1945], str. 16—17.)

² Vid dokument čis. 122 z 5. 8. 1944.

¹ Na zázname depeše chýba Píkov podpis. Zo šifry „Zoe“, ktorou sa označovali rádiogramy došlé z čs. vojenskej misie v Moskve, a z obsahu zprávy je zřejmé, že hlásenie pochádza od Píku. Píkovu autorstvo potvrdzuje aj zachovaný záver depeše (pravdepodobne koncept) pochádzajúci z Píkovho úradu. Obsahuje časť, ktorú sme v texte označili (<). Je podpísaný „gen. Píka“ s poznámkou, že zpráva bola zašifrovaná 23. 8. 1944 v 12 hod. (VHA Praha, SSSR, Čs. voj. mise v SSSR, 3/3/1/c). — Píkova zpráva tendenčne skreslovala politiku moskovského vedenia KSČ, ktoré sa orientovalo na úlohy antifašistickej, demokratickej revolúcie a na vytvorenie nového, ľudovodemokratického režimu. To konečne potvrdil Benešovi aj P. Drtina na základe rozhovoru, ktorý mal v Moskve 30. 8. 1944 s Kl. Gottwaldom (vid Drtinov záznam o rozhovore v zborníku „Cesta ke Květnu“, Praha 1965, dok. 42), a neskoršie aj Němec v celom rade zpráv.

směrnice pro vedení agitace na osvobozeném území v tom smyslu, aby při nejmenším rozhodná většina občanstva byla získána pro soustředěnou dělnickou, resp. komunistickou stranu. Maximální cíl má být, aby čl. lid se dobrovolně přiklonil jako samostatná socialistická republika k federaci se Sovětským svazem.

V důsledku těchto směrnic mají být čl. politikové z SSSR vysláni ihned na osvobozené území a mají provádět intenzivní agitaci hned za frontovým pásmem (nebo i uvnitř pásma). Propagační materiál, brožury, letáky a plakáty prý jsou již připravovány. Nikdo nepochybuje o tom, že jedině pevné spojení a úpřimné přátelství mezi ČSR a SSSR může v budoucnosti zabezpečit a zaručit integritu a nezávislost ČSR. S tím bude souhlasit celý čl. národ, jakož i s radikální socializací a upevněním opravdové lidové demokracie.

Nebezpečí vidím však v tom, aby i poctiví čl. občané, vlastenci a dobří demokraté při event. jejich nesouhlase s agitací jedné politické strany (komunistické), nebyli označováni za nepřátele Sovětského svazu. (Ačkoliv jsem rozhodným přívržencem široké socializace a zabezpečení blaha všemu čl. pracujícímu lidu, přece vůdčí myšlenka opravdové demokracie všeho našeho počínání nutí mě k tomu, abych upozornil na nutnost zabezpečení plné svobody rozhodování a výchovy všem demokratickým složkám čl. národa a tím všem politickým stranám, vyjma fašistické a polofašistické strany nebo vyjma těch složek, které se kompromitovaly dobrovolnou spoluprací s Hitlerem.

Zaručit svobodu agitace všem, kdož pod fašistickým a hitlerovským režimem trpěli.

O možnostech agitace Kominterny hodlám informovat vládního delegáta pro osvobozené území.

Prosím o striktní zachování tajnosti tohoto hlášení.)

[Píka]

(VHA Praha.)* Fotokópia strojopisného záznamu dešifrovanej došlej depeše.

154

[1944, august 26. Moskva.]¹ — Záznam čl. velvyslance Zd. Fierlingera o rozhovore s delegátom ilegálnej SNR K. Šmidkem.

V sobotu, dne 26. srpna dostavil se ke mně se souhlasem sovětských úřadů komunistický poslanec Šmidke ze Slovenska, aby mne informoval o svém poslání.

Poslanec Šmidke přiletěl na slovenském letadle v průvodu pplk. Ferjenčíka. Mjr. Lisický řídil letadlo, které bylo dáno k dispozici Národní radě generálem Čatlošem. Letadlo nemělo dosti pohonných látek a proto bylo nuceno nouzově přistát na úseku 4. armády. Po předběžném výslechu na místě odcestovali dotyční do Moskvy.

Poslanec Šmidke prohlásil, že zastupuje Slovenskou národní radu, která je orgánem široce reprezentativním, v níž je zastoupena z polovice levice, t. j. komunisté a sociální demokraté a z poloviny strany občanské, které jsou zastoupeny Ursínym, dr. Lettrichem, dr. Joskem a Začkem. Též poslední představuje evangelické kruhy. Proto také námitky proti němu nebyly uplatňovány. Občanské kruhy

¹ V kniže, odkiaľ záznam preberáme, Zd. Fierlinger píše: „Současně jsem po rozhovoru s poslancem Šmidkem připravil pro presidenta záznam, který zde in extenso uvádím a který přibližně vystihne alespoň hlavní body, kterých jsme se v rozhovoru dotkli.“ („Ve službách ČSR“, II, Praha 1948, s. 330.)